

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Ministerstwo Spraw Zagranicznych, www.gov.pl/diplomacy

Permission to re-publish this translation has been granted by the Polish Ministry of Foreign Affairs for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC

© Ministerstwo Spraw Zagranicznych, www.gov.pl/dyplomacja

Zezwolenie na publikację tego tłumaczenia zostało udzielone przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych wyłącznie w celu zamieszczenia w bazie Trybunału HUDOC

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

Nota informacyjna nt. orzecznictwa Trybunału nr 238

Marzec 2020 r.

***Hudorovič i Inni p. Słowenii* – skargi nr 24816/14 i 25140/14**

Wyrok z 10.03.2020 r. [Druka Sekcja]

Art. 8

Obowiązki pozytywne

Art. 8 ust. 1

Poszanowanie życia prywatnego

Zarzut niepodjęcia wystarczających środków celem zapewnienia bezpiecznej wody pitnej i kanalizacji dla społeczności romskich: *brak naruszenia*

Fakty – Skarżący należą do społeczności romskich mieszkających w nielegalnych osiedlach pozbawionych usług publicznych. Zarzucają, że nie zapewniono im dostępu do podstawowych urządzeń użyteczności publicznej, zwłaszcza bezpiecznej wody pitnej i kanalizacji.

Prawo – Art. 8

a) *Zastosowalność* – Dostęp do bezpiecznej wody pitnej nie jest jako taki prawem chronionym przez art. 8. Trybunał musi być jednak świadom faktu, że człowiek nie jest w stanie przeżyć bez wody. Utrzymujący się długotrwały brak dostępu do bezpiecznej wody pitnej może zatem ze swej natury wywoływać negatywne skutki dla zdrowia i godności ludzkiej, skutecznie niszcząc istotę życia prywatnego i korzystania z mieszkania w rozumieniu art. 8. A zatem, jeśli spełnione są te ścisłe warunki, Trybunał nie może wykluczyć, że przekonujący zarzut może pociągać za sobą obowiązki pozytywne państwa na podstawie powołanego artykułu. Z konieczności istnienie jakichkolwiek takich obowiązków pozytywnych i ich ostateczna treść muszą być określane z uwzględnieniem szczególnych okoliczności dotkniętych tym osób, a także ram prawnych oraz sytuacji gospodarczej i społecznej danego państwa. W niniejszej sprawie Trybunał postanowił dołączyć kwestię zastosowalności [art. 8] do przedmiotu skargi.

b) *Przedmiot skargi* – Kluczowa, w ocenie Trybunału, kwestia dotyczyła zakresu pozytywnego obowiązku państwa zapewnienia dostępu do mediów, zwłaszcza dla grupy

osób w niekorzystnej sytuacji społecznej. W tym kontekście znaczna część ludności romskiej w Słowenii, mieszkająca w nielegalnie zbudowanych osiedlach, często usuwanych z gęsto zaludnionych obszarów z publicznym systemem dystrybucji wody, napotyka większe przeszkody niż większość ludności w dostępie do podstawowych mediów. W związku z powyższym Trybunał uwzględnił w ocenie okoliczności niniejszej sprawy te czynniki i ewentualną potrzebę podjęcia konkretnych środków dostosowanych do szczególnej sytuacji skarżących.

Niemniej jednak poziom realizacji dostępu do wody i kanalizacji zależeć będzie w dużej mierze od złożonej i specyficznej dla danego państwa oceny różnych potrzeb i priorytetów, na które należy przewidzieć fundusze. W opinii Trybunału państwom należy przyznać dużą swobodę w ocenie tych priorytetów i dokonywaniu wyborów ustawodawczych. Swoboda ta musi mieć zastosowanie także wobec konkretnych działań mających na celu zapewnienie, by każdy miał odpowiedni dostęp do wody.

W Słowenii rozwój i planowanie przestrzenne oraz infrastruktura użyteczności publicznej podlegają kompleksowym ramom prawnym. Trybunał uznał za uzasadnione, że odpowiedzialność za zapewnienie tych usług spoczywa na państwie lub jego organach lokalnych, podczas gdy dokonanie indywidualnych podłączeń domów pozostawiono właścicielom na ich własny koszt. Podobnie, zważywszy na postępujący ze swej natury charakter rozwoju publicznego systemu zaopatrzenia w wodę, który jest uzależniony od środków finansowych poszczególnych państw, uzasadnione wydaje się proponowanie rozwiązań alternatywnych, takich jak instalowanie indywidualnych zbiorników na wodę lub systemów zbierania wody opadowej na obszarach, które nie są jeszcze objęte publicznym systemem zaopatrzenia w wodę.

Trybunał odnotował wszystkie pozytywne działania już podjęte przez władze krajowe w celu poprawienia warunków życia społeczności romskiej. W szczególności przyjęły one i wsparły finansowo kompleksową strategię oraz szczegółowe programy i projekty koncentrujące się na zalegalizowaniu nielegalnie zbudowanych osiedli romskich i zapewnieniu ich mieszkańcom podstawowych mediów. Ponadto władze miejskie w dobrej wierze podjęły kilka konkretnych działań w celu zapewnienia skarżącym możliwości dostępu do bezpiecznej wody pitnej. W jednym z osiedli został zainstalowany jeden lub kilka współfinansowanych przez gminę zbiorników na wodę, w których umieszczono zapasy wody pitnej. W innym osiedlu gmina zainstalowała i sfinansowała zbiorowe przyłącze do dystrybucji wody, do którego mogą być instalowane indywidualne przyłącza w celu dostarczania wody do poszczególnych gospodarstw domowych.

W odniesieniu do osobistej sytuacji skarżących, niezależnie od tego, czy dostępne były mieszkania komunalne, Trybunał mógł jedynie stwierdzić, że pozostali oni w poszczególnych osiedlach z własnego wyboru. Po drugie nie żyli oni w stanie ekstremalnego ubóstwa. Poprzez system świadczeń socjalnych władze zagwarantowały im pewien podstawowy poziom utrzymania, który był lub mógł zostać wykorzystany między innymi na poprawienie ich warunków życia. Skarżący nie twierdzili, że ich własny wkład w rozwiązanie zaproponowane przez gminę stanowiłoby nieproporcjonalny ciężar finansowy. Nie wnioskowali też o pomoc finansową lub inną w celu uzyskania bardziej regularnego zaopatrzenia w wodę. W opinii Trybunału sami skarżący byli odpowiedzialni za podjęcie kroków w celu zapewnienia sobie indywidualnego podłączenia do publicznego punktu poboru wody.

Skarżący nie wskazali wyraźnie, jakie środki powinny być zostać przyjęte przez państwo, by zrealizować obowiązek zapewnienia dostępu do podstawowych mediów, lub w jaki sposób środki te wpłynęłyby na ich osobistą sytuację. Nie przedłożyli także informacji, która pozwoliłaby na ocenę przez Trybunał, czy władze miejskie nadały mniejszy priorytet uregulowaniu ich osiedli i dostępu do bezpiecznej wody pitnej, a wybrały inne, mniej pilne środki i projekty mające na celu poprawienie infrastruktury dla większości ludności. Należy zauważyć, że dość duża część ludności słoweńskiej zamieszkującej odległe obszary nie ma

dostępu do publicznego systemu zaopatrzenia w wodę i musi korzystać z alternatywnych rozwiązań, takich jak zbiorniki na wodę.

Pozytywne działania podjęte przez władze, choć nie są rozwiązaniem idealnym ani trwałym, dowodziły, że uznały one, że skarżący jako członkowie społeczności szczególnie narażonej cierpią na skutek niedogodności, i wykazały pewien stopień aktywnego zaangażowania na rzecz zaspokojenia ich szczególnych potrzeb. W odniesieniu do prawnych i finansowych obowiązków państwa w tym zakresie Trybunał wyraził pogląd, że choć do państwa należy reagowanie na nierówności w dostępie osiedli romskich do bezpiecznej wody pitnej, nie można tego interpretować jako obowiązku poniesienia całego ciężaru zaopatrzenia domów skarżących w bieżącą wodę. W tym względzie nie nie stało na przeszkodzie, by skarżący użyli otrzymywanych świadczeń socjalnych w celu skorzystania z rozwiązań alternatywnych, takich jak zainstalowanie prywatnych zbiorników na wodę lub systemów zbierania deszczówki.

Wreszcie, środki podjęte przez gminy nie obejmowały żadnych działań w celu zapewnienia skarżącym kanalizacji. Jednakże znaczna część ludności Słowenii nie korzysta jeszcze z publicznej sieci kanalizacyjnej. Mając na uwadze ograniczony dostęp do kanalizacji w przedmiotowych dwóch gminach, trudno byłoby uznać – przy braku dowodu przeciwnego – że sytuację skarżących traktowano jako mniej istotną niż sytuację większości ludności. Ponadto, uwzględniając z natury postępujący charakter rozwoju infrastruktury publicznej i dużą swobodę państwa w określaniu priorytetów w wydatkowaniu środków na planowanie urbanistyczne, jedynie szczególnie przekonujące powody, takie jak poważne zagrożenie zdrowia, mogłyby uzasadnić nałożenie na państwo ciężaru podjęcia działań w odniesieniu do poszczególnych sytuacji skarżących. Choć skarżący zgłaszali częste choroby, nie złożyli jednak konkretnych pism procesowych na tę okoliczność ani nie przedstawili dowodów na poparcie swych twierdzeń. W tym względzie nie twierdzili oni, że uniemożliwiono im w jakikolwiek sposób, finansowy lub inny, zainstalowanie własnych zbiorników na ścieki lub skorzystanie z innych rozwiązań alternatywnych w stosunku do publicznej sieci kanalizacyjnej.

Przypominając, po pierwsze, że skarżący otrzymywali świadczenia socjalne, które mogli wykorzystać do poprawienia swych warunków życia, po drugie, że państwa mają szeroki margines oceny w sprawach dotyczących mieszkalnictwa, a po trzecie, że skarżący nie wykazali w sposób przekonujący, że zarzucane niezapewnienie im przez państwo dostępu do bezpiecznej wody pitnej spowodowało negatywne skutki dla zdrowia i godności ludzkiej w sposób skutecznie niszczący istotę praw chronionych przez art. 8, Trybunał uznał, że środki przyjęte przez państwo w celu zapewnienia skarżącym dostępu do bezpiecznej wody pitnej i kanalizacji uwzględniały wrażliwą sytuację skarżących i wypełniały wymogi art. 8. Nawet zakładając, że art. 8 miał zastosowanie w niniejszej sprawie, nie doszło do naruszenia tego przepisu.

Rozstrzygnięcie: brak naruszenia (jednogłośnie).

Trybunał orzekł również, jednogłośnie, że nie doszło do naruszenia art. 14 Konwencji w związku z art. 8 ani do naruszenia art. 3 rozpatrywanego samodzielnie lub w związku z art. 14 (przy założeniu, że postanowienia te miały zastosowanie).